

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัครโรจน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๘๕/๒๕๔๗

วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

เรื่อง สมาชิกพรรคไทยรักไทย ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติพรรคไทยรักไทย มีลักษณะ
ตามมาตรา ๔๗ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ

นายประหยัด จันทพาล กับสมาชิกพรรคไทยรักไทย รวม ๕๕ คน (ผู้ร้อง) ยื่นคำร้องขอให้
ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติพรรคไทยรักไทย มีลักษณะตามมาตรา ๔๗ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ

๑. สรุปข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องของผู้ร้องและเอกสารประกอบคำร้องได้ความดังนี้

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธรได้ประกาศให้มีการสมัคร
รับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร
ระหว่างวันที่ ๕-๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ โดยจัดให้มีการเลือกตั้ง ในวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๗ พร้อมกัน
ทั่วประเทศ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติม
พ.ศ. ๒๕๔๖ เนื่องจากตามกฎหมายเลือกตั้งดังกล่าวและตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้บัญญัติหลักของการเลือกตั้งมิให้ผู้สมัครต้องสังกัดพรรคการเมือง มีเพียง
การสังกัดกลุ่มต่าง ๆ หรือสมัครในนามอิสระเท่านั้น เพราะรัฐบาลได้ดำเนินนโยบายกระจายอำนาจ
สู่ท้องถิ่นโดยเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๘ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน
การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่กำหนดให้มีคณะกรรมการ
กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี
ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าว รัฐบาลต้องให้ความ
เป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปกครองตนเองโดยควบคุมดูแลการเลือกตั้งสมาชิก
สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้เกิดความบริสุทธิ์ยุติธรรม แต่พรรคไทยรักไทยมิได้ปฏิบัติตาม
และมีมติสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การ
บริหารส่วนจังหวัด โดยมีมติอนุญาตให้นายสตีเฟน นาคสุข ผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
ยโสธรและคณะสามารถนำสัญลักษณ์ และนโยบายพรรค ตลอดจนการใช้ชื่อสกุล และรูปถ่าย หรือ

รูปภาพของหัวหน้าพรรคไปเผยแพร่พรรคหาเสียงเลือกตั้งได้ ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า เป็นมติที่แสดงเจตนารมณ์และแนวทางของพรรคไทยรักไทยที่มาครอบงำการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มติที่ให้ดำเนินการดังกล่าวของพรรคไทยรักไทยจึงไม่ชอบด้วยหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น เพราะมีเจตนารมณ์ที่ขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองท้องถิ่น และขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ เนื่องจากการใช้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอันเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นหัวหน้าพรรคไทยรักไทย และเป็นผู้นำรัฐบาลมาสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นยอมทำให้การเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับล่างดังกล่าวเป็นไปโดยไม่สุจริตเที่ยงธรรม เนื่องจากถูกครอบงำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและพรรคการเมือง

นอกจากนั้นในการขึ้นป้ายโฆษณาหาเสียง พรรคไทยรักไทย โดยนายสถิรพร นาคสุข ได้ขึ้นป้ายโฆษณาหาเสียงติดเต็มไปทั่วเขตเลือกตั้งพื้นที่จังหวัดยโสธร นอกจากนี้ พรรคไทยรักไทยได้ดำเนินการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรค คือ นายธฤตวิชัย คานเขต นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร นายแพทย์สุทธิชัย จันทร์อารักษ์ และนายวิสันต์ เดชเสน ให้การสนับสนุน นายสถิรพร นาคสุข เป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร โดยการนำฝ่าหมักกันหนาวลักษณะใยสังเคราะห์ที่ นายสถิรพร นาคสุข ขณะดำรงตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร ได้ใช้งบประมาณจากภาษีอากรของประชาชน จัดซื้อฝ่าหมักกันหนาวแจกจ่ายให้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดยโสธร ในระหว่างที่นายสถิรพร นาคสุข และคณะหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองท้องถิ่นของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ เพราะใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคไทยรักไทยในการช่วยเหลือนายสถิรพร นาคสุข

จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาและวินิจฉัยว่า การดำเนินการของพรรคไทยรักไทยที่แสดงเจตนารมณ์และแนวทางของพรรคต่อการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีมติสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยมีมติอนุญาตให้ นายสถิรพร นาคสุข ผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธรและคณะ สามารถนำสัญลักษณ์ และนโยบายพรรค ตลอดจนการใช้ชื่อ - สกุล และรูปถ่ายหรือรูปภาพของหัวหน้าพรรคระบุตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอันเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ พร้อมลายมือชื่อไปเผยแพร่พรรคหาเสียงเลือกตั้งได้ ถือเป็นเจตนารมณ์ที่เกิดจากมติของพรรคที่ขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย ตามรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๔๗ ส่วนการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการช่วยเหลือการเลือกตั้งในนามพรรคไทยรักไทย เป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ เช่นกัน

๒. การดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ๗ ข้อ ๑๒ วรรคหนึ่ง และให้ส่งสำเนาคำร้องของสมาชิกพรรคไทยรักไทย จำนวน ๕๕ คน พร้อมรายชื่อเพื่อให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบความถูกต้องของรายชื่อและการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองดังกล่าวและให้ส่งสำเนาคำร้องถึงพรรคไทยรักไทย เพื่อขอให้ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับมติของพรรคที่เกี่ยวข้องกับคำร้องดังกล่าว

หลังจากนั้นศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการในการยื่นคำร้องของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น รับหนังสือของนายทะเบียนพรรคการเมือง คำร้องของสมาชิกพรรคไทยรักไทย คำชี้แจงข้อกล่าวหาของพรรคไทยรักไทย คำร้องขอขยายระยะเวลายื่นคำชี้แจงข้อเท็จจริงของพรรคไทยรักไทย และในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ได้มีมติให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป

๓. สรุปคำชี้แจงของผู้ถูกร้อง

พรรคไทยรักไทยได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ปฏิเสธข้อกล่าวหาของผู้ร้อง ดังนี้

คณะผู้บริหารพรรคไทยรักไทยไม่เคยส่งผู้ใดให้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคไทยรักไทย ส่วนนายสธิพร นาคสุข ผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร พรรคเคยมีมติ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ว่า พรรคไทยรักไทย ขอยื่นยันเจตนารมณ์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้กรอบแห่งบทบัญญัติของกฎหมาย และหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและพรรคอนุญาตให้ผู้สมัครฯ นำสัญลักษณ์และนโยบายของพรรค รวมทั้งรูปหัวหน้าพรรค รณรงค์หาเสียงได้ แต่ทั้งนี้ให้ใช้ได้เท่าที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และไม่นำไปก่อให้เกิดความเสียหายในประการใด ๆ และเมื่อพิจารณาจากมติของคณะผู้บริหารพรรค ทั้ง ๔ ข้อ ระบุไว้ชัดเจนว่าจะส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การที่นายสธิพร นาคสุข ผู้สมัครนายกองค์การ

บริหารส่วนจังหวัดยโสธร นำสัญลักษณ์ นโยบายพรรค และรูปหัวหน้าพรรค ไปใช้ในการหาเสียง โดยได้รับอนุญาตจากนายภูมิธรรม เวชยชัย รองเลขาธิการพรรค ตามที่คณะผู้บริหารพรรค มอบหมาย ให้เป็นผู้มีอำนาจลงนามในหนังสือ แทนเลขาธิการพรรค ซึ่งการอนุญาตให้ใช้สัญลักษณ์ นโยบายพรรค และรูปหัวหน้าพรรค ไปรณรงค์หาเสียงมิได้หมายความว่า พรรคไทยรักไทย โดยพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ในฐานะหัวหน้าพรรคและนายกรัฐมนตรีใช้ตำแหน่งหน้าที่สนับสนุน เข้าแทรกแซงครอบงำ การเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิเสรีภาพในการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย หากการเลือกตั้งมีการ กระทำผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ทำให้การเลือกตั้ง ไม่สุจริตและไม่เที่ยงธรรม ผู้สมัครในเขตเลือกตั้ง หรือประชาชนในเขตเลือกตั้งนั้น ก็สามารถ ดำเนินการร้องคัดค้านต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตามกฎหมาย

สำหรับการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคการเมืองนั้นก็ทำได้ เพราะไม่มีกฎหมายห้าม พรรคการเมืองเข้ายุ่งเกี่ยวหรือสนับสนุนการเลือกตั้งท้องถิ่น

การที่ผู้ร้องกล่าวหาว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคไทยรักไทยจำนวน ๔ คน ให้การสนับสนุน นายสถิรพร นาคสุข ผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร โดยถ่ายภาพติดป้ายโฆษณาหาเสียง ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะใช้ตำแหน่งหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรช่วยผู้สมัครหาเสียงนั้น พรรคไทยรักไทย ไม่เคยมีมติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง ๔ คน ไปช่วย นายสถิรพร นาคสุข หาเสียง แม้สมาชิก สภาผู้แทนราษฎรทั้ง ๔ คนนั้นจะสังกัดพรรคไทยรักไทย แต่ก็มีได้กระทำในนามของพรรค และ สมาชิกดังกล่าวก็มีสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งมติการประชุมคณะกรรมการ การเลือกตั้งครั้งที่ ๕๑/๔๖ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๖ ถือว่าไม่ฝ่าฝืนลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย เพราะมิได้อาศัยตำแหน่งหน้าที่เข้ามามีส่วนช่วยเหลือในการหาเสียง ไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับหลักการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗

๔. ปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยและคำวินิจฉัย

พิเคราะห์แล้ว มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่าพรรคไทยรักไทยมีมติสนับสนุนผู้สมัคร รับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยอนุญาตให้ นายสถิรพร นาคสุข ผู้สมัคร

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธรและคณะ สามารถนำสัญลักษณ์ และนโยบายพรรค เป็นมติที่ขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคสาม และการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการช่วยเหลือการเลือกตั้งในนามพรรคไทยรักไทย เป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคสาม หรือไม่ ซึ่งมีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๔๗ บัญญัติว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

การจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมือง ต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง กรรมการบริหารของพรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งเห็นว่ามติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับดังกล่าวขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มติหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๒๘ บัญญัติว่า

“ในกรณีที่สมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรรมการบริหารพรรคการเมืองจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม

ของจำนวนกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าห้าสิบคนเห็นว่ามติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับดังกล่าวขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มติหรือข้อบังคับดังกล่าวนั้นเป็นอันยกเลิกไป”

พิจารณาแล้วคำร้องของผู้ร้องมีสองประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มติของพรรคไทยรักไทยที่อนุญาตให้ นายสถิรพร นาคสุข ผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยโสธรและคณะ สามารถนำสัตย์ลักษณ์ และนโยบายพรรค เป็นมติที่ขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคสาม หรือไม่

ประเด็นที่สอง การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินการช่วยเหลือการเลือกตั้งในนามพรรคไทยรักไทย เป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคสาม หรือไม่

พิเคราะห์แล้วจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคสาม กรณีที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยมี ๒ กรณี คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง กรรมการบริหารของพรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมือง ตามจำนวนที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง เห็นว่า มติหรือข้อบังคับในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง กรรมการบริหารของพรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมือง ตามจำนวนที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง เห็นว่า มติหรือข้อบังคับในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ดังนั้น ประเด็นที่อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคสาม คือ ประเด็นที่หนึ่งเท่านั้นสำหรับประเด็นที่สองนั้นไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ เพราะการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยมิได้เฉพาะกรณีที่มีมติหรือข้อบังคับของพรรคการเมือง ขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือมติหรือข้อบังคับของพรรค ขัดหรือแย้งต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุขเท่านั้น ไม่มีกรณีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่อย่างใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า ในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นนั้น มิได้มีกฎหมายใดบัญญัติให้ผู้สมัคร รับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมือง แต่ก็มีได้ห้ามผู้สมัครรับเลือกตั้งมิให้สังกัดพรรคการเมือง ดังนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะสังกัดพรรคการเมืองหรือไม่ก็ได้ และการที่ผู้สมัครสมัครในนามของ พรรคการเมืองใดและพรรคที่ตนสังกัดจะเข้าไปสนับสนุนก็ไม่มีกฎหมายห้าม และไม่ถือว่าเป็นการแทรกแซง การเลือกตั้ง ไม่กระทบถึงความเป็นอิสระของท้องถิ่น เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นยังมีอิสระในการเลือก ผู้แทนเข้าไปบริหารงานของท้องถิ่น ไม่ได้ถูกบังคับว่าจะต้องเลือกบุคคลใดและบุคคลนั้นต้องสังกัด พรรคใดหรือไม่

นอกจากนี้การที่ผู้ร้องอ้างว่าการกระทำของพรรคไทยรักไทยที่สนับสนุนนายสถิรพร นาคสุข เป็นการขัดต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่ผู้ร้องก็ไม่ได้แสดงให้เห็น ในคำร้องอย่างชัดเจนว่าหลักการพื้นฐานในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างไร อย่างไรก็ตาม เป็นที่เข้าใจกันว่าหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย นั้นเกี่ยวข้องกับการปกครอง โดยประชาชน เช่น ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพตามที่กฎหมายกำหนด มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ โดยการเลือกผู้แทนและส่วนร่วมในเรื่องอื่น ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เป็นการปกครองโดยมี กฎหมายที่บัญญัติโดยผู้แทนของประชาชน และเป็นการปกครองโดยใช้เสียงข้างมากแต่ต้องเคารพ เสียงข้างน้อย ดังนั้น หากพรรคไทยรักไทยมีมติอนุญาตให้นายสถิรพร นาคสุข ผู้สมัครนายกองค์การ บริหารส่วนจังหวัดยโสธรและคณะ สามารถนำสัญลักษณ์และนโยบายของพรรคฯ ไปเผยแพร่หาเสียง เลือกตั้งได้นั้น ก็มีได้ทำให้การเลือกตั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นขัดต่อหลักการพื้นฐาน แห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแต่อย่างใด เพราะประชาชนยังมีอิสระในการเลือกบุคคลใด หรือพรรคใดตามที่เห็นสมควร ไม่ได้ถูกบังคับในการเลือกผู้บริหารดังกล่าว และจากที่ได้มีการสอบถาม

ไปยังพรรคไทยรักไทย และพรรคไทยรักไทยได้ส่งมติของพรรคต่อศาลในกรณีที่เกี่ยวข้อง ก็ไม่ปรากฏว่า
ในมติทั้งสี่ข้อของพรรคไม่มีข้อใดที่มีข้อความให้ส่งบุคคลใดบุคคลหนึ่งให้สมัครเป็นสมาชิก
สภาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจังหวัดยโสธรและนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธรแต่อย่างใด

ด้วยเหตุต่าง ๆ ดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า มติของพรรคไทยรักไทย ที่อนุญาตให้นำสัญลักษณ์
และนโยบายของพรรคไทยรักไทยไปเผยแพร่รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งได้ เป็นมติที่ไม่ขัดหรือแย้ง
กับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๗ วรรคสาม

ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ